

intitulat *La politica commerciale di Pietro d'Aragona in Sicilia*, i el 1947, en el «Bolletino Storico Catanese», el mateix autor inseria un altre estudi sobre *Aspetti del commercio marittimo della Sicilia nell'età aragonese*. Els títols n'indiquen prou l'interès que per a nosaltres tenen aquests estudis.

Més recentment, l'any 1949, el director de l'Arxiu històric de Tràpani senyor Carmelo Trasselli, publicava una monografia sobre els privilegis de Messina i de Tràpani.¹ El senyor Trasselli ha treballat a fons en l'ordenació i catalogació de l'Arxiu de l'Estat a Tràpani. Allí el vam veure, voltat dels seus papers, i allí el vam sentir parlar-nos amb entusiasme de la riquesa de documentació catalana relacionada amb el comerç català que conserva l'arxiu. Així les seves idees respecte a l'expansió comercial catalana, que troba el seu lloc en aquesta monografia, mínima part, sens dubte, del que anirà donant-nos en obres successives, són clares i precises. Veu en el rei Pere el Gran el «representante degli interessi catalani», «che agiva quasi più come Conte di Barcellona che come Re d'Aragona». Veu en els catalans la més nombrosa colònia forastera en diverses ciutats sicilianes. Els veu «economici e frugali, ma al tempo stesso di una stragrande attività nel moltiplicare il numero degli affari e nell' estendere la loro rete commerciale». Veu que els catalans «han pres ràpidament a l'Àfrica septentrional totes les posicions ja ocupades pels sicilians». «Cap nació no tenia a Sicília una organització tan formidable: els tres consolats i els quinze vice-consolats ja establerts el 1345 tancaven l'illa en una xarxa: pràcticament els mercaders catalans eren amos de Sicília». Aquestes frases donaran idea de l'interès que la monografia del senyor Trasselli té per a nosaltres. Totes es troben en el capítol III, intitulat *Guerra econòmica*. Però en els capítols subsegüents, tot i referir-se més particularment als privilegis de Messina i Tràpani i als interessos dels sicilians, sovintegen les al·lusions a Catalunya i a Barcelona, als catalans i als barcelonins. — FERRAN SOLDEVILA.

Record a Josep Calmette. — Aquest català de Perpinyà, nascut el primer de setembre de 1873, deixeble de l'École des Chartes el 1896, arxiver-paleògraf el 31 de gener de 1900 amb el número 1 de la seva promoció, membre de l'Escola Francesa de Roma els anys 1900-1902, doctor en Lletres aquest darrer any, ingressat a l'ensenyament superior el 1903 com a mestre de conferències de la Universitat de Montpeller, havia seguit les etapes ascendents de la carrera docent, passant per la Universitat de Dijon i fixant-se definitivament en una de les universitats més adients amb la seva catalanitat i amb la seva vocació: la Universitat de Tolosa. Allí ha professat fins a la seva jubilació, gairebé fins a la seva mort (agost 1952); allí formà una veritable escola d'historiadors. Mentrestant, descabdellava la seva producció historiogràfica, que l'ha dut a ocupar un dels primers llocs en el món de l'erudició, tant per les seves obres especialitzades, com per les de caràcter general i de divulgació. I en unes i altres Catalunya no fou oblidada. No és solament la seva gran obra *Louis XI, Jean II et la Révolution catalane*, que, malgrat haver estat un dels seus primers llibres (1903) és un dels fonamentals de la seva producció; és tot un conjunt d'estudis sobre temes catalans o relacionats amb Catalunya, on el Rosselló té, naturalment, una part important, i és sempre una actitud d'interès i de simpatia envers tot el que és refereix a la nostra terra. Catalunya, de la seva banda, ha sabut estimar i valorar l'excel·lència d'aquest seu fill i correspondre a la seva actitud filial. El 1905, l'Acadèmia de Bones Lletres va nomenar-lo membre corresponent; el 1920 fou cridat per l'Institut d'Estudis Catalans a professar-hi una sèrie de lliçons sobre *El feudalisme i els orígens de la nació catalana*; el 1945 el mateix Institut d'Estudis Catalans el nomenà membre corresponent. — FERRAN SOLDEVILA.

1. CARMELO TRASSELLI, *I privilegi di Messina e di Trapani* (1160-1355), con un appendice sui consolati trapanesi nel sec. xv (Palerm 1949).